

AD 47/26

LIMITE

CONF-ALB 9

PRISTOPNI DOKUMENT

Zadeva: SKUPNO STALIŠČE EVROPSKE UNIJE
– Poglavje 26: Izobraževanje in kultura

PRISTOPNA POGAJANJA

Albanija

SKUPNO STALIŠČE EU

(v odgovor na dodatne informacije, ki jih je predložila Albanija)

Sklop 3: Pogajalsko poglavje 26

Izobraževanje in kultura

SKUPNO STALIŠČE EVROPSKE UNIJE

To stališče Evropske unije temelji na njenem splošnem stališču za pristopno konferenco z Albanijo (AD 5/22 CONF-ALB 2) in zanj veljajo pogajalska načela, ki jih je ta pristopna konferenca potrdila, kar zlasti pomeni, da:

- nobeno mnenje, ki ga o določenem poglavju pogajanj izrazita Albanija ali EU, v ničemer ne vpliva na stališče, ki ga lahko zavzameta o drugih poglavjih;
- se dogovori, doseženi med pogajanj o posameznih poglavjih, tudi delni, ne morejo šteti kot dokončni, dokler ni dosežen splošen dogovor o vseh poglavjih;
- veljajo tudi zahteve iz točk 2, 3, 5, 10, 14, 16, 23, 26, 31, 38, 39, 45, 46, 47 in 48 pogajalskega okvira.

EU spodbuja Albanijo, naj nadaljuje proces usklajevanja s pravnim redom EU ter ta pravni red dejansko izvaja in uveljavlja. Prav tako naj že pred pristopom na splošno oblikuje politike in instrumente, ki bodo čim bližji politikam in instrumentom EU.

EU ugotavlja, da Albanija v svojih stališčih iz dokumentov AD 2/25 CONF-ALB 2 REV 1 in AD 42/26 CONF-ALB 4 sprejema pravni red EU iz poglavja 26, kakršen je bil v veljavi 1. maja 2026, in da bo do datuma pristopa k Evropski uniji pripravljena za njegovo izvajanje.

EU ugotavlja, da je Albanija dosegla napredek pri usklajevanju s pravnim redom EU v zvezi z izobraževanjem in usposabljanjem. Z napredkom Albanije je EU seznanjena in jo poziva k nadaljnjemu oprijemljivemu napredku pri vzpostavljanju potrebnih struktur za upravljanje programa Erasmus+.

EU pričakuje, da si bo Albanija nadalje prizadevala za to, da bi proračunska sredstva za izobraževanje ustrezala njenim ambicijam in ciljem. Zato EU Albanijo poziva, naj poveča javno porabo za izobraževanje, da bi se zmanjšala razlika v primerjavi s povprečno porabo EU.

EU ugotavlja, da si je Albanija še bolj prizadevala za napredek pri uporabi orodij za preglednost iz evropskega ogrodja kvalifikacij, izobraževanju, ki temelji na kompetencah, in digitalnih spretnostih. EU Albanijo poziva, naj si prizadeva za merljivo izboljšanje temeljnih spretnosti učencev v skladu z evropskimi cilji. EU Albanijo spodbuja, naj sprejme dodatne ukrepe, s katerimi bo zagotovila vključujoče izobraževanje, tudi za osebe, ki pripadajo manjšinam.

EU je tudi seznanjena z informacijami Albanije o pravicah do izobraževanja, ki izhajajo iz njenega zakona o varstvu narodnih manjšin in povezane sekundarne zakonodaje ter nacionalne strategije izobraževanja za obdobje 2021–2026, ter pozdravlja prizadevanja za njihovo dosledno uresničevanje¹. EU Albanijo spodbuja, naj še naprej upošteva Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018². EU opozarja, da bi bilo treba v skladu s spodbujanjem skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja na vseh ravneh in v vseh vrstah izobraževanja okrepiti socialno kohezijo ter pozitiven in vključujoč občutek pripadnosti Evropi, ki bi dopolnjeval lokalno, regionalno in nacionalno identiteto ter spodbujal strpne in demokratične odnose. EU je seznanjena z zavezo Albanije, da bo še izboljšala kakovost in razpoložljivost učbenikov v vseh priznanih manjšinskih jezikih.

EU pričakuje, da bo Albanija na področju visokošolskega izobraževanja v celoti izvajala ključne bolonjske zaveze in se še bolj uskladila s sporočilom iz Tirane v skladu s svojim akcijskim načrtom za visokošolsko izobraževanje.

¹ To vprašanje se preučuje v povezavi s sklopom 1 Temeljne prvine v zvezi z izobraževanjem v manjšinskem jeziku.

² Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja (2018/C 195/01).

EU poudarja, da mora Albanija še naprej dosegati napredek pri uresničevanju ciljev, določenih v okviru evropskega izobraževalnega prostora, in nadaljevati s postopnim vzpostavljanjem sistema spremljanja, ki omogoča zanesljivo sledenje teh ciljev.

EU je tudi zadovoljna z napredkom pri celovitem izvajanju zakona o poklicnem izobraževanju in usposabljanju, ki je bil dosežen s sprejetjem ustrezne sekundarne zakonodaje glede standardov, meril in postopkov za akreditacijo ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja, s katero se podpirajo procesi in mehanizmi zagotavljanja kakovosti z vidika vseživljenjskega učenja.

EU je seznanjena z okrepljeno zmogljivostjo nacionalne agencije za zaposlovanje in spretnosti ter nacionalne agencije za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter kvalifikacije. EU hkrati poudarja, da mora Albanija zagotoviti zadostna sredstva za optimizacijo sistema poklicnega izobraževanja in usposabljanja v skladu s potrebami trga dela, vključno s krepitvijo zmogljivosti ter povečanjem števila in kakovosti učiteljev v poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Poudarja tudi, da je treba spodbujati in razvijati priložnosti za izobraževanje odraslih ter si prizadevati za uskladitev s krovnim ciljem EU, da bi se do leta 2030 vsaj 60 % odraslih (starih 25–64 let) vsako leto udeležilo usposabljanja, ter zagotoviti zbiranje podatkov o tem kazalniku. EU Albanijo nadalje poziva, naj okrepi programe vajeništva ter še naprej spodbuja nadaljnje sodelovanje pri vajeništvih in učenju na delovnem mestu v okviru evropske koalicije za vajeništva, tako da z zavezami razvija in širi članstvo nacionalnih in regionalnih organizacij. V zvezi s tem EU poudarja pomen strukturiranega vključevanja delodajalcev v razvoj poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Albaniji.

EU ugotavlja, da se je Albanija še bolj uskladila s pravnim redom EU na področju **mladih**. EU Albanijo poziva, naj še naprej prednostno obravnava mladinsko delo in participacijo mladih ter ostane zavezana evropski agendi za mladinsko delo, kar naj bosta osrednja cilja. EU je seznanjena s prizadevanji Albanije za podpiranje digitalne pismenosti mladih.

EU pozdravlja dejstvo, da Albanija še naprej dobro napreduje na področju športa, in jo poziva, naj nadaljuje usklajevanje zakonodaje s pravnim redom EU na tem področju. EU je seznanjena z napredkom Albanije pri usklajevanju s pravnim redom EU na področju kulture in poudarja pomen varstva kulturne dediščine.

EU ugotavlja tudi, da so bile s sprejetjem opisanih zakonodajnih določb izpolnjene zahteve merila za zaprtje poglavja, kot je določeno v dokumentu AD 6/25 CONF-ALB 6.

EU spodbuja Albanijo, naj sprejme strožje ukrepe v zvezi z bojem proti korupciji v izobraževanju in kulturi. EU Albanijo poziva, naj še naprej skrbi za to, da se bodo izvajali zaščitni ukrepi za integriteto, da bi izbor ravnateljev in imenovanja v ključnih izobraževalnih agencijah potekali na podlagi dosežkov in brez političnega vpliva.

* * *

EU glede na navedeno ugotavlja, da se na tej stopnji o tem poglavju ni treba dodatno pogajati.

Spremljanje napredka pri usklajevanju s pravnim redom EU in pri izvajanju tega pravnega reda se bo nadaljevalo do konca pogajanj. EU poudarja, da se bo še prav posebej posvetila spremljanju vseh zgoraj navedenih posameznih zadev, da bi bili v Albaniji zagotovljeni ustrezna upravna usposobljenost ter popolna pravna usklajenost, pa tudi ustrezno izvajanje in izvrševanje pravnega reda iz tega poglavja. Posebno pozornost je treba nameniti povezavam med tem in drugimi pogajalskimi poglavji. Skladnost zakonodaje Albanije s pravnim redom EU in zmogljivosti za njegovo izvajanje se lahko dokončno ocenijo šele v poznejši fazi pogajanj. EU poziva Albanijo, naj stabilizacijsko-pridružitvenemu svetu poleg informacij, ki jih lahko EU zahteva za pogajanja o tem poglavju in ki jih je treba predložiti konferenci, redno pošilja podrobne pisne informacije o napredku pri izvajanju pravnega reda Unije in krepitvi upravne zmogljivosti.

EU bo glede na navedeno po potrebi v primernem trenutku ponovno obravnavala to poglavje.

EU tudi opozarja, da bodo morda med 1. majem 2026 in koncem pogajanj sprejeti novi akti pravnega reda EU.

